

İnternet Tabanlı Bir Uzaktan Eğitim Sisteminin

Geliştirilmesi: E-Liderlik

Nursel Yalçın¹, Utku Köse²

¹ Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi, Bilgisayar Eğitimi Bölümü, Ankara

² Afyon Kocatepe Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Elektronik Eğitimi Bölümü, Afyon
nyalcin@gazi.edu.tr, uke2002@hotmail.com

Özet: Bu çalışma, dünyada hızla büyümekte olan uzaktan eğitim alanında, kapsamlı ve nitelikli, internet tabanlı bir sistem geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla ilk aşamada öğrencilerin ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitimden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanması amacıyla ne gibi çalışmalar yapılabileceği hakkındaki görüşleri alınmıştır. Ardından, söz konusu bu beklentilerin, geliştirilecek olan internet tabanlı bir uygulamada nasıl giderilebileceği yönünde tekrar görüş bildirmeleri istenmiştir. Elde edilen görüşler değerlendirilmiş ve üzerinde durulması gereken konular not alınmıştır. Daha önce internet tabanlı uzaktan eğitim alanında yapılmış olan çalışmalar da, gerek elde edilen görüşlerin sınanması, gerekse gerçekleştirilecek çalışmada izlenecek olan yöntemle son şeklinin verilmesi açısından oldukça yararlı olmuştur. Var olan internet tabanlı uzaktan eğitim sistemleri incelenmiş, eksik olduğu düşünülen ya da oldukça yararlı sayabileceğimiz özellikleri ortaya konulmuştur. Bu aşamadan sonra elde edilen bulgular ışığında, sistemin tasarımına geçilmiştir. Tasarımda bir sunucu tarafı web teknolojisi olan PHP programlama dilinden yararlanılmıştır. Macromedia Fireworks ve Adobe Photoshop gibi grafik tasarım programları ile sistemin görsel tasarımı geliştirilmiştir. Sistemde “ yönetici, öğretim elemanı ve öğrenci” olmak üzere üç farklı kullanıcı hesabı ile çalışmak mümkündür. Sistemle ilgili genel düzenlemeler, derslerin oluşturulması ve denetimi, kullanıcı hesaplarının yönetimi gibi fonksiyonlar süper yönetici hesabına verilmiştir. Öğretim elemanı hesabına sahip kullanıcıların da dersleriyle ilgili genel düzenlemeleri yapmalarına imkan tanınmıştır. Derslerin denetlenmesi ve yürütülmesi aşamasında yararlanmak üzere, öğretim elemanı ve öğrenci hesabına sahip kullanıcılara çeşitli araçlar sunulmuştur. Sistemde çevrimiçi durumda olan kullanıcıların birbirleriyle iletişime geçebilmesi için de çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca öğretim elemanının belirlediği saatlerde bu arayüz sayesinde ders işlenebilmektedir. Dosya yönetiminden anket özelliklerine kadar birçok özelliği içinde barındıran E-Liderlik adını verdiğimiz bu sistem, kapsam ve kullanılabilirliği gözlemlemek amacıyla yapılan test aşamasından sonra internet tabanlı uzaktan eğitim sistemi kullanıma sunulmuştur.

Bu makalede bir uzaktan eğitim sisteminin nasıl oluşturulduğu yazılım ve kullanım açısından anlatılarak öğrencinin ve öğretim elemanının istediği yerde istediği zamanda okula gitmeden de eğitim alabilmesine olanak tanıyacak sistemin yapısı tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Ders İçeriği Hazırlama.

Development of an Internet Based Distance Education System: E-Liderlik

Abstract: This study has been made to develop a well-rounded and qualified internet based distance education system in distance education which grows fast all over the world. In this aim, students' and lecturers' ideas about their expectations from distance education and about actions to make these expectations real were learned first. After that, their ideas about how these expectations could be

real in a internet based distance education system were learned. All of these ideas were considered and important subjects were noted. Internet based distance education systems which were developed before are also important to test these ideas and give shape to the strategy that will be used to develop the system. The internet based distance education systems were examined and their imperfect and good features were talked. After that, development of the system was started in the way of these discoveries. In development, a server – side web technology PHP programming language was used. Some graphic designing softwares like Macromedia Fireworks and Adobe Photoshop were used to design appearance of the system. Three user account, “admin, lecturer and student” can be used to work on the system. Functions like changing general options of the system, creating and editing lessons and editing user accounts can be used by the user who has an admin account. Users who have lecturer accounts can make some changes about their lessons. In period of controlling and working on lessons, some tools were presented to users which have admin, lecturer or student account to be used. Online users can communicate with each other using some tools. The system which has many features like file management and polling systems and named “E-Liderlik” has been activated after a testing period which was made to control its range and usability.

In this article, by explaining how a distance education systems were developed in terms of usage and software, the structure of the system which made it possible to students and lecturers to be part of the education in anywhere and anytime were introduced.

Keywords: Distance Education, Preparing Lesson Content.

1. Giriş

Teknolojide meydana gelen hızlı ilerleme, birçok alanı etkisi altına almıştır. Söz konusu bu alanlardan birisi de eğitim alanıdır. Geleneksel eğitim ve öğretimdeki sınırlılıklar yüzünden gerekli çalışmaların yapılamaması, alternatif yöntemlerin araştırılmasına sebebiyet vermiştir. Çalışmalar sonucunda, çeşitli uygulama biçimlerine sahip olan uzaktan eğitim yöntemi geliştirilmiştir. Geleneksel eğitim ve öğretime göre birçok farklı özelliği bünyesinde taşıyan uzaktan eğitimde, öğretim elemanları ve öğrenciler arasındaki iletişim çeşitli yöntemler kullanılarak yerine getirilmektedir. Televizyon ve radyo aracılığıyla içerik yayını yapılabilen, posta ile yazışarak da istenilen faaliyetler yerine getirilebilmektedir. Ancak internet’in zaman içinde gelişmesi, uzaktan eğitim uygulama biçimlerinden birisi olan İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim yönteminin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Uzaktan eğitim yönteminden olan beklentiler, uzaktan eğitimin çeşitli uygulama biçimlerinde ve dolayısıyla İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim’de de söz konusudur.

E-Liderlik, bir araştırma merkezinin Kişisel Gelişim ve Liderlik Okulu için geliştirilmiş bir e-öğrenme sistemidir. Sisteme E-Liderlik adının verilmesinin sebebi, bir yöneticide veya bir liderde olması gereken bütün özellikler bu kişisel gelişim ve liderlik okulunda eğitim alan öğrencilere verilmektedir. Kısaca amaç lider veya yönetici yetiştirmektir. Bu yüzden sistemin adının E-Liderlik olması uygun görülmüştür.

İnternet, intranet veya bilgisayar ağıyla sunulan web tabanlı bir eğitim sistemi olarak tanımlanan e-öğrenme, öğrenci ve öğretim elemanının birbirlerinden fiziksel olarak ayrı olmalarına rağmen eş zamanlı veya ayrı zamanlı çoklu ortam teknolojisi yardımıyla iletişim kurdukları, öğrenme hızına göre öğrenmenin gerçekleştirildiği öğretim sürecidir(1). Bu okulda verilen yüz yüze eğitime internet ortamından da destek vermek amacıyla geliştirilen E-Liderlik sisteminde, Etkili İletişim, Türkiye Jeopolitiği, Ortadoğu, Ekümeniklik Meselesi, Balkanlar, Ege Denizi’nde Sorun Alanları, Kıbrıs, Türkiye Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan İlişkileri

ve Güney Kafkasya Politikası, Yöneticiler İçin Bilgisayar İşletmenliği, Medya ile Etkili İletişim, Küreselleşme, Türkiye Ekonomisi ve Sosyal Politika, Avrupa Birliği ve Türkiye isimli dersler bulunmaktadır. Bu okulda öğrencilerin tamamı üniversite mezunudur.

E-Liderlik sistemiyle öncelikli olarak öğrencinin ders esnasında sormadıkları, anlamadıkları konularla ilgili olarak ders öğretim elemanı ile hem eş zamanlı hem de ayrı zamanlı iletişim kurmaları mümkün olmaktadır. Öğretim elemanı kendi ders içeriklerini e-liderlik sistemine girebilmektedir. Dolayısıyla dersle ilgili her hangi bir konuya dair ihtiyaç hissettiği zamanda güncelleme yapabilmektedir. Bunun için öğretim elemanlarına ders içeriği oluşturma eğitimi verilmiştir. Öğrenciler, Öğretim elemanının duyurmak istediği dersle ilgili notlara erişebilmektedirler. Böylece öğrencilerin bir sonraki derse gelirken hazırlıklı olmaları sağlanabilmektedir. Yine duyurular adındaki iletişim aracı kullanılarak öğrencilere ödev veya proje verilebilmektedir. Her öğretim elemanı ders içeriği alanına anket ekleyerek değerlendirme yapabilmektedir. Öğretim elemanı, dosya yönetimi adındaki ders aracıyla dersle ilgili gördüğü dosyaları E-Liderlik sistemine yükleyerek, öğrencilerin bu dosyalara erişmelerini sağlamaktadır.

2. Uzaktan Eğitim Yönteminden Beklentiler ve Bu Beklentilerin Karşılanması Konusunda Çalışma Önerileri

Öğretmen ve öğrencilerin uygulamaya konulacak herhangi bir uzaktan eğitim yönteminin beklentilerini ve bu beklentilerin, ne gibi çalışmalar gerçekleştirilerek karşılanabileceği konusundaki önerilerini genel olarak aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1. Uygulanacak sistem, uygulamanın amaçlarından birisi olan eğitim-öğretim faaliyetlerindeki sınırlılıkları kaldırmak konusunda başarılı olmalıdır. Bu konuda

yapılacak ön çalışmalarla, var olan sınırlılıklar tespit edilmeli ve sistem tespit edilen sınırlılıkları kaldırma konusunda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

2. Uygulama, hedef kitlenin başlıca nitelikleri (yaş, meslek, eğitim düzeyi, vb.) göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Bu konuda hedef kitle ile ilgili istatistiki bilgilere başvurulabilir.
3. Uygulama ölçme değerlendirme fonksiyonlarını başarılı bir şekilde yerine getirebilmelidir. Bu amaçla, uzaktan eğitim yönteminin uygulama şekline bağlı olarak gerekli ölçme değerlendirme metodları belirlenmeli, uygulamada başarıyı yakalamak amacıyla gerekli düzenlemeler önceden yapılmalıdır.
4. Sunulacak olan içerik zengin ve hedef kitleye uygun bir düzeyde olmalıdır. Bu konuda gerekli çalışmaları yapacak çalışma grupları oluşturulabilir.
5. Uygulanacak sistem konusunda gerek öğretmenler, gerekse öğrenciler bilgilendirilmelidir. Bu konuda çeşitli bilgilendirme toplantıları, kurslar düzenlenebilir.
6. Uygulanacak sistem öğrenci ve öğretmenlere yüksek düzeylerde, ek maliyetler getirmemelidir. Sistemin tasarımı aşamasında, ortaya çıkabilecek maliyetler konusunda gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
7. Uygulanacak olan uzaktan eğitim yönteminin uygulama biçimine bağlı olarak, öğretmen ve öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyi tespit edilmeli, eksiklikler çeşitli etkinlikler aracılığıyla giderilmelidir.

İnternet tabanlı bir uzaktan eğitim sisteminin, öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim konusundaki beklentilerini karşılaması için ne gibi çalışmalar yapılması gerektiği konusunda ise şu görüşler elde edilmiştir:

1. Hazırlanacak olan internet tabanlı uzaktan eğitim sistemi içerik yönünden zengin olmalı, içerik konusunda gerekli düzenlemeler ve eklemeler istenildiği an yapılabilir.

2. Öğretmenlerin ve öğrencilerin dersler ile ilgili istedikleri faaliyetleri internet ortamında gerçekleştirebilmeleri için gerekli araçlar sunulmalıdır.
3. Sistem öğretmen ve öğrencilerin kullanımına uygun düzeyde tasarlanmalıdır.
4. Sistemin kullanımı konusunda gerek öğretmenler gerekse öğrenciler bilgilendirilmelidir.
5. Sistem aynı anda çevrimiçi olacak kullanıcıların yükünü kaldıracak düzeyde ve hızlı bir yapıda olmalıdır.
6. Sistemin tasarımında gereksiz görsel öğelerden ve çeşitli karmaşıklıklardan kaçınılmalıdır.
7. Sistem içerisinde kullanılan renkler birbiriyle uyumlu, kullanıcıya sıkıntı vermeyecek düzeyde olmalıdır.
8. Sistem, aktif hale geçirilmeden önce teste tabi tutulmalıdır.

3. E-Liderlik Sisteminin Geliştirilmesi

İnternet tabanlı bir uzaktan eğitim sistemi olan E-Liderlik, bir araştırma merkezinin Kişisel Gelişim ve Liderlik Okulu için geliştirilmiş bir e-öğrenme sistemidir. E-Liderlik, bir sunucu tarafı (server-side) web teknolojisi olan PHP programlama dili kullanılarak geliştirilmiştir.

Sistemin görsel tasarımında Macromedia Fireworks ve Adobe Photoshop grafik düzenleme yazılımlarından yararlanılmıştır. Hızlı ve kullanımı kolay, sade bir çalışma ortamı sağlamak amacıyla görsel öğelerin çok sayıda ve aşırı yüksek çözünürlükte olmamasına dikkat edilmiştir. Ayrıca tasarımda kullanılan renklerin gözü yormayan, birbirleriyle uyumlu renkler olması sağlanmıştır. Sistemde üç tipte kullanıcı hesabının kullanılması sağlanmıştır. Her kullanıcı hesap türü için de farklı sistem hakları tanımlanmıştır. Bu kullanıcı hesap türleri ve başlıca sahip oldukları haklar şunlardır:

Süper Yönetici: Süper yöneticiler sistemin genel düzenlemeleri, kullanıcı hesaplarının yönetimi ve derslerin yönetimi haklarına sahiptir.

Öğretim Elemanı: Sahip oldukları derslerle ilgili genel düzenlemeler, içerik yönetimi gibi öğretim faaliyetleriyle ilgili haklara sahip kullanıcılarıdır.

Öğrenci: Kayıtlı olduğu derse giriş yaparak, içeriği takip etme, temel ders araçlarını kullanma gibi haklara sahip olan kullanıcılarıdır.

Şekil 1 de E-Liderlik Sistemine giriş sayfası görülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. E-liderlik Sistemine Giriş Sayfası

3.1. E-Liderlik Sisteminde Süper Yönetici Hesabı

Süper yönetici yani E-liderlik sistemindeki en yetkili kişi, hem öğretim elemanı hesabı hem de öğrenci hesabı ile ilgili düzenlemeleri yapabilmektedir. “Kayıt” seçeneği ile de sistemde var olan dersler için, öğrenciler tarafından yapılmış kayıt isteklerini takip edebilmektedir(Şekil 2).

Şekil 2. E-Liderlik Sisteminde Süper Yönetici Ekranı

Yönetici, kullanıcı kaydı oluşturma, düzenleme ve silme işlemlerini “Kullanıcılar” seçeneği yardımıyla yapılabilmekte sisteme yeni kullanıcı ekleyebilmektedir(Şekil 3).

Şekil 3. Yeni bir öğretim elemanı veya öğrenci hesabı açma ekranı

Ayrıca yönetici derslerin görüntülenmesi, düzenlenmesi, yedeğinin alınması ya da silinmesi gibi işlemleri de yapılabilmekte yeni ders açabilmekte ve yeni bir dersin kaydını yapabilmektedir. Yöneticinin, ders yaratma ekranında ders başlığı, ders öğretim elemanı, dersin tanımı, simgesi, eğer belli bir süre aralığında aktif olacaksa, başlangıç ve bitiş tarihi ayarlamaları, ilgili dersin sistem içerisinde kullanılacağı disk alanı miktarı gibi ayarlamalarını da yaparak oldukça geniş kapsamlı bir sistem geliştirilmiştir(Şekil 4).

Şekil 4. Dersler Sayfası

E-liderlik sisteminde derslere erişim üç değişik türde gerçekleşmektedir. Bunlar genel, korumalı ve özel erişimdir. Böylelikle sisteme dışarıdan özel öğrenci olarak da birinin katılması sağlanabilmektedir. Dersler kısmında öğrencilerin sistemde yapılan faaliyetler için kullanabileceği araçların görüntüleme ayarlarını yapabilmekte kullanıcı ekranında görüntülenmesi istenilen menü ayarları, arama kutuları, anketler ve ilişkili konu seçeneklerinin ayarlarını da düzenleyebilmektedir.

Sistemin genel düzenlemelerin yapıldığı seçenek ise "Sistem Tercihleri" adı altında sunulmuştur. Bu seçenek yardımıyla süper yönetici, ana sayfada görüntülenecek olan sistemin adını, ana sayfa adresini, kullanılan saat dilimini, sistemin kullanacağı toplam disk alanı miktarını, sistem tarafından kabul edilmeyecek dosya uzantılarını, kullanıcı isimlerinin görüntülenme biçimleri gibi ayarlamaları yapabilmektedir. Ayrıca, Sistem Tercihleri seçeneğine bağlı "Varsayılan tercihler" alt seçeneği ile mesaj gelen kutusunun görüntülenmesi, ders içerikleri hazırlanırken kullanılacak olan düzenleme ortamı (düz metin, HTML veya görsel tabanlı HTML) ve ders içeriklerin numaralandırılması gibi ayarlar yapılabilmektedir. Sistemde oluşabilecek hataların kayıt altında tutulması ile ilgili ayarlamalar için de, yine Sistem Tercihleri seçeneğine bağlı "Giriş Hatası" alt seçeneği kullanılmaktadır.

3.2. E-Liderlik Sisteminde Öğretim Elemanı Hesabı

Öğretim elemanı hesabıyla sisteme giriş yapıldığında, giriş yapan öğretim elemanının atanmış olduğu derslerin görüntülediği bir giriş sayfası ekrana gelmektedir. Söz konusu dersler, isimleri ve daha önce süper yönetici tarafından oluşturulma esnasında ayarlanmış simgeleri ile birlikte kullanıcıya sunulmaktadır. Kullanıcı eğer birden fazla dersin öğretim elemanıysa, çalışma yapılacak dersi seçerek, faaliyetlerin yürütüldüğü ders sayfasına geçebilmektedir. Sayfada yer alan "Profil" sekmesi öğretim elemanını, kişisel bilgilerini düzenleyebileceği sayfaya yönlendirmektedir. Profil sekmesinin yanında yer alan "Tercihler" sekmesi ise, süper yönetici hesabında yer alan "Varsayılan tercihler" alt işlem seçeneği ile aynı görevdedir. Ancak süper yöneticinin söz konusu seçenekte yapacağı ayarlamalar tüm sistemi etkilerken, öğretim elemanlarının yapacağı değişiklikler sadece kendi hesaplarını etkilemektedir (Şekil 5).

Şekil 5. Ders oluşturan bir öğretim elemanı için başlangıç sayfası

Öğretim elemanı ders ile ilgili yönetim fonksiyonlarına sekme satırında yer alan “Yönet” seçeneği yardımıyla ulaşmaktadır. Ders araçları ile ilgili açıklamalardan önce yönetim sayfasından bahsetmekte yarar olduğu düşünülmektedir.

Öğretim elemanı “Yönet” seçeneğine tıkladıktan sonra aşağıdaki gibi bir ekran görüntüsü ile karşılaşmaktadır (Şekil 6).

Şekil 6. Öğretim Elemanın Dersini Yönettiği Ekran.

Yönetim ekranında öğretim elemanı dersiyile ilgili her türlü faaliyeti yerine getirebilmektedir. Özellikler seçeneği yardımıyla, dersi ile ilgili genel ayarlamaların yapıldığı sayfaya geçilmektedir. Söz konusu bu sayfa, süper yöneticinin yeni ders kaydı aşamasında ulaşmakta olduğu sayfa ile aynı özelliktedir. Özellikler seçeneğine ait bir alt işlem seçeneği olan “Ders Sil” seçeneği ile birlikte, öğretim elemanı dilerse kayıtlı olan dersini silebilmektedir. Ders içeriğinin yönetilmesi, “İçerik” seçeneği ve bağlı alt seçenekler yardımıyla yerine getirilmektedir. İçerik seçeneğine tıkladığında daha önce eklenmiş olan içerik başlıklarının listelendiği bir sayfa açılmaktadır. Öğretim elema-

nı burada istediği içeriği düzenleyebilmekte, eklenmiş olan içerikler arasındaki konumunu (üst konu veya alt konu olma durumları) belirleyebilmektedir. Ayrıca eklenmiş içeriklerin silinmesi işlemi de buradan yapılabilmektedir (Şekil 7).

Şekil 7. Öğretim Elemanına Ait Ders İçerik Ekranı

Ders ile ilgili yeni bir içeriğin eklenmesi, “İçerik ekle” alt işlem seçeneği ile sağlanmaktadır. Yeni içerik ekleme ekranı, bir HTML düzenleyici ile desteklenmiştir. Öğretim elemanı HTML düzenleyiciyi kullanarak zengin içerikli, göze hitap eden, iyi bir içerik elde edebilmektedir. HTML düzenleyici kullanmak istemeyen öğretim elemanları da düz metin seçeneğini seçerek, HTML düzenleyicisini kapatabilir ve düz metin formatında çalışabilmektedir. İçerik ekleme esnasında istendiği an hızlı kayıt yapılabilmektedir. Bu şekilde, içerik oluşturma esnasında oluşabilecek bir probleme karşı içeriğin en son hali kayıtlı tutulabilmektedir. Aynı ekranda yer alan “Özellikler” sekmesi altında, eklenmekte olan içeriğin ne zaman yayınlanmaya başlanacağı, içerik arama esnasında dikkate alınacak anahtar kelimelerin neler olduğu belirtilebilmektedir. Ayrıca daha önce eklenmiş olan içeriklerle herhangi bir bağlantı varsa, “İlişkili konular” başlığı altında belirtilebilmektedir. Böylece herhangi bir içeriği gezmekte olan öğrenci, bağlantılı olan konulara, sağ tarafta yer alan “İlişkili Konular” alanından hızlı bir şekilde ulaşmaktadır. İçerik ekleme ekranında yer alan “Önizleme” sekmesi ile de eklenecek olan içeriğin nasıl görüneceği kontrol edilebilmektedir (Şekil 10).

Yönetim ekranında yer alan “Anket” seçeneği ders için eklenmiş olan anketlerin yönetimi ile ilgili sayfaya geçişi sağlamaktadır. Bu sayfada, var olan anketler ile ilgili görüntüleme, düzenleme ve silme işlemleri yapılabilmektedir. Yeni bir anketin sisteme eklenmesi ise, Anketler seçeneğine ait “Anket ekle” alt işlem seçeneği yardımıyla yapılmaktadır. Ders ile ilgili gerekli dosyaların yüklenmesi ve yönetilmesi, yönetim ekranındaki “Dosya Yöneticisi” seçeneği yardımıyla yapılmaktadır. Herhangi bir dosyayı sisteme yüklemek için “Yeni dosya oluştur” alt işlem seçeneği kullanılmakta, sistemde var olan dosyaların düzenlenmesi, silinmesi gibi işlemler de “Dosya Yöneticisi” seçeneğine bağlı olarak ekrana gelen sayfada yapılmaktadır. Öğretim elemanı ders faaliyetleri ile ilgili duyurularını, ders faaliyet ekranında görüntülenmek üzere “Duyuru Ekle” alt işlem seçeneği yardımıyla sisteme eklemektedir. Eğer daha önce eklenmiş olan duyuruları görüntülemek, düzenlemek ve silmek isterse “Duyurular” işlem seçeneğini kullanması gerekmektedir. Yönetim ekranında yer alan diğer bir seçenek olan “Okuma Listesi” ile öğretim elemanı öğrencilerine ders ile ilgili tavsiye ettiği kaynakların bir listesi sisteme ekleyebilmektedir. Sistemle ilgili sıkça sorulan sorulara çözüm olması açısından da “Sıkça Sorulan Sorular” adı altında bir seçenek de yönetim ekranında yer almaktadır. Yönetim ekranının son seçeneği olan “Sohbet” seçeneği ise, öğretim elemanının sohbet fonksiyonunu açıp – kapatmasına imkan tanımaktadır. Bu sayede öğrenci, belirlenen saatlerde öğretim elemanı ile online bir şekilde ders ile ilgili olarak sohbet edebilmektedirler.

Gerek öğretim elemanının, gerekse öğrencinin kullandığı ders araçları ve fonksiyonları şu şekildedir (Şekil 8).

Dosya Deposu: Sisteme öğretim elemanı tarafından eklenmiş olan dosyaların görüntülenmesi ve istendiği takdirde bilgisayara indirilmesi bu seçenek aracılığıyla yapılmaktadır. Seçeneğin denetimi öğretim elemanı tarafın-

dan “Yönet” sekmesi altından ulaşılan yönetim ekranında yapılmaktadır (Şekil 9).

Şekil 8. Öğretim elemanının kendisinin oluşturduğu derslerden birine ait düzenleme ekranı

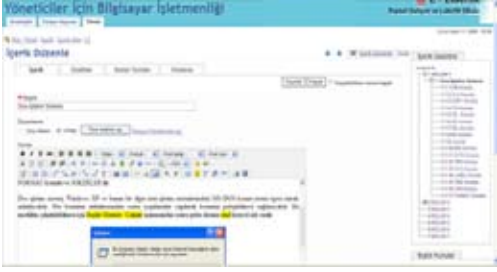
Şekil 9. Öğretim Elemanının Dosya Upload İşlemini Yaptığı Ekran

Sohbet: Sistemde çevrimiçi durumda olan öğretim elemanı ve öğrencilerin anlık iletişime geçebileceği sohbet platformuna bu seçenek altından ulaşılabilmektedir. Sohbet ekranına geçildikten sonra her kullanıcı sohbet platformunda yer alan herkesle veya sağ kısımdan seçmiş olduğu bir kullanıcıyla anlık mesajlaşabilmektedir.

Sıkça Sorulan Sorular: Metnin önceki bölümlerinde belirttiğimiz gibi, öğrencilerin sık sorduğu sorular ve bunlara verilen cevapların görüntülediği sayfaya bu seçenek yardımıyla geçilmektedir. Seçeneğin denetimi öğretim elemanı tarafından “Yönet” sekmesi altından ulaşılan yönetim ekranında yapılmaktadır(Şekil 10).

Anketler: Öğretim elemanları ve öğrenciler sistemde aktif durumda olan veya daha önce eklenmiş ve sonuçlanmış anketlere bu seçenek yardımıyla ulaşabilmektedir. Seçeneğin dene-

timi yine öğretim elemanı tarafından yönetim ekranında yapılmaktadır.

Şekil 10. Öğretim Elemanı Ders İçeriği Düzenleme Ekranı

Okuma Listesi: Öğretim elemanı tarafından sisteme eklenmiş ve öğrencilerin incelemesine sunulmuş olan kaynakların listesine bu seçenek altından ulaşılmaktadır. Diğer ders araçlarında olduğu gibi bu seçeneğin denetimi de öğretim elemanı tarafından ilgili yönetim ekranında yapılmaktadır.

3.3. E-Liderlik Sisteminde Öğrenci Hesabı

Sisteme bir **öğrenci** giriş yaptığında karşılaşılabilecek ilk sayfa, öğretim elemanları ile benzer yapıdadır. Öğrenci herhangi bir derse kayıtlı değilse, "Derslere gözet" seçeneği yardımıyla sistemdeki aktif dersleri tarayabilir ve kayıt olmak istediği derse seçtikten sonra kayıt isteği gönderebilir. Metnin önceki bölümlerinde bahsettiğimiz gibi süper yönetici kayıt isteğine olumlu cevap verdiği anda öğrenciye ders izni açılmış olur. Artık öğrenci kayıtlı olduğu derslerden istediğine tıklayarak ders faaliyet ekranına geçiş yapılabilir (Şekil 11).

Şekil 11. Öğrenci Hesabı İçin Derslere Gözet Ekranı

Ders faaliyet ekranı, tıpkı giriş ekranı gibi öğretim elemanlarının sahip olduğu ekran ile benzer yapıdadır. Öğrenci hesabındaki kullanıcılar sadece ders faaliyet ekranındaki ders araçlarını kullanabilmektedir. Metnin önceki bölümlerinde ders araçları hakkında bilgi verdiğimiz için, ders faaliyet ekranında yer alan diğer seçeneklerle ilgili bilgi vermek daha doğru olacaktır (Şekil 12).

Şekil 12. Öğrenci Kullanıcısı İçin Başlangıç Sayfası

Ders faaliyet ekranının sağ kısmında alt alta dört adet bölüm bulunmaktadır. Daha önce de değindiğimiz gibi, süper yöneticinin denetimi altında olan işlemlerden "Varsayılan yan menü" seçeneği aracılığıyla bu bölümlerin görüntülenme şekilleri ayarlanabilmektedir. En üstte yer alan "İçerik Gezintisi" bölümünde, öğretim elemanı tarafından eklenen ders içerikleri görüntülenmekte ve öğrenci de bu bölümü kullanarak konular arası geçiş yapabilmektedir. Öğrenci herhangi bir konu başlığına geçtikten sonra, eğer konuyla ilgili başka konu başlıkları varsa, ikinci bölüm olan "İlişkili Konular" altında görüntülenmektedir. Bu şekilde öğrenci konular arası hızlı ve bağlantılı bir gezinti imkanı yakalamaktadır (Şekil 13).

Sayfada yer alan üçüncü bölüm olan "Ara" bölümü altından, o anda içerisinde bulunan içerikte kelime bazlı arama yapılabilmektedir. Sisteme öğretim elemanı tarafından eklenmiş aktif bir anket varsa, son bölüm olan "Anket" bölümü altında görüntülenecektir. Her öğrencinin bir kez oy kullanma hakkı olduğundan dolayı, oy kullanma işlemi bir kez gerçekleştir-

rilikten sonra ankette son durum ile ilgili bilgilendirme bu bölümde yerini alacaktır.

Şekil 13. Öğrenci İçin Çalışma İçeriği Ekranı

4. Sonuç

İnternet tabanlı uzaktan eğitim sistemi olan E-Liderlik sisteminde çok fazla sayıda iletişim aracı oluşturulmuştur. Bunlardan en verimli ve ideali eş zamanlı olan iletişim araçlarıdır. Yapılan araştırmalarda öğrencilerin daha çok eşzamanlı iletişim araçlarını tercih ettikleri görülmektedir. E-Liderlik sisteminde bulunan bir diğer iletişim aracı ise eş zamanlı olmayan e-postadır ve tüm uzaktan eğitim sistemlerinde en çok kullanılan iletişim aracıdır. İnternet tabanlı uzaktan eğitim sistemi, günümüzde en çok tercih edilebilecek bir özelliğe sahiptir. Çünkü eğitim, istenilen zamanda ve istenilen mekanda yapılmaktadır. Bu durum çalışmalarından dolayı zaman sıkıntısı çeken yada eğitimin verildiği yerde fiziki olarak bulunamayan kişiler için önemli bir tercih nedenidir. E-Liderlik sisteminde eğitim aslında kişiye göre özelleştirilmiş bir yapıda sayılabilmektedir.

E-Liderlik sistemiyle; zaman ve mekandan bağımsız öğrenme fırsatı, hızlı ya da yavaş öğrenme gereksinimlerine yanıt verebilen bir öğ-

renme imkanı, öğretim elemanı bilgisine daha çok, hızlı ulaşma ve onunla çalışma olanağı, bireysel gereksinimlere uygun malzemelerle öğrenme imkanı, çoklu ortam olanaklarıyla birden fazla duyuya hitap eden öğrenme fırsatı, hızlı içerik güncelleme olanakları, derse yardımcı kaynak olarak engin ve hızlı erişilebilir internet kaynakları ve referanslar, öğrencinin kendi öğrenme gereksinimi doğrultusunda istediği konuyu istediği sırada ve yoğunlukta çalışabilmesi, şimdilik ücretsiz ulaşılabilen pek çok ek ders malzemesi, öğrencinin kendi öğrenmesini denetleyebilmesi, öğrenci-öğrenci etkileşimi, öğrenci-öğretim elemanı etkileşimi, hızlı geri bildirim, tekrar tekrar erişim, anketlerle değerlendirmelere katılma, istenilen bilgiyi arayarak buldurma gibi bir çok özellikler sağlanabilmektedir. E-Liderlik sisteminin kendi içerisinde her bir sekme içinde o sekme anlatan yardım aracı bulunmaktadır.

E-liderlik sistemi, Türkiye’de var olan siyasi partilerin siyaset okulları için kullanılabilir özellikte ve içeriğe sahiptir. Hem siyaset okulları için hem de her alanda yönetici ve lider olmak isteyen kişiler için uygun içerik ve tasarım yapısına müsaittir. Artık günümüzde üniversitelerin dahi uzaktan eğitim sistemi geliştirmesi zorunluluk halini almışken böyle bir e-öğrenme sisteminin de kişisel gelişim ve liderlik eğitimi almak isteyen kişi ya da kişiler için de ideal olabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

1. Deperlioğlu, Ö., E-Eğitim Portalı için Gerekli Yazılımlar ve Önemi www.enformatik.aku.edu.tr/etkinlikusunum/elearningsunu.ppt, 02.04.2008.